

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2015

Annika Almqvist och Per Åsbrink

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2015

Annika Almqvist och Per Åsbrink

Arbetsrapport 2016:3
FoU Välfärd – Region Gävleborg
Layout: Gunilla Bloom Lundqvist

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
BAKGRUND	4
Syfte	4
Metod.....	4
Bortfall	4
DEL 1. RESULTAT TOTALT – VILKA ÄR BARNEN, 2015?.....	5
Antal barn	5
Barnens kön.....	5
Barnens ålder	6
Hur barnen bor.....	6
Rekryteringsvägar.....	7
Grupper 2015.....	7
Annat stöd	8
Problemen hos barnens föräldrar	9
Tidigare deltagande i grupp	11
Resultat – hur upplever barnen gruppverksamheten, 2015?	11
DEL 2. ÖPPNA FRÅGOR – BARNENS ÅSIKTER 2015	13
DEL 3. KOMMUNREDOVISNING 2015	15
SAMMANFATTNING	20
BILAGA 1. ENKÄT FÖR BARN OCH UNGDOMAR	21

Bakgrund

2011 startade FoU Välfärd en forskarcirkel med representanter för stödgrupperna för barn- och unga i länet vars föräldrar har problem med alkohol/narkotika, psykiska problem, använder våld eller befinner sig i separationskonflikt. Stödgruppsverksamheterna har beskrivits i en rapport från forskarcirkeln. En gemensam dokumentationsmall har tagits fram för att fr.o.m. 2012 kunna samla in och sammanställa statistik från stödgrupperna samt dokumentera vad verksamheten har betytt för dem som deltagit.

Syfte

Det finns ett behov av att öka kunskapen om barnen som deltar i gruppverksamheter, såsom familjeförhållanden, problem i familjen, andra stödåtgärder för det enskilda barnet samt barnens upplevelse av gruppverksamheten.

Metod

Barnen har besvarat en enkät (se bilaga 1). Gruppledarna har överfört svaren på dessa enkäter i en excelmall. Resultatet från deltagande kommuner har sammanställts av FoU Välfärd.

Bortfall

Vi beräknar ett bortfall mellan 8 – 10 %. Det har varit hög närvaro vid avslutningsträffarna, då enkäterna har fyllts i. Bortfallet beror till största delen på frånvaro vid dessa.

För denna rapport, helår 2015, kan endast halvårsdata redovisas för Sandviken eftersom alla besvarade enkäter inte kommit in. Inga inrapporterade uppgifter från Nordanstig.

Disposition

Del 1: Redovisning av resultatet totalt från sex kommuners gruppverksamheter.

Del 2: Barnens åsikter

Del 3: Kommunredovisning

DEL 1. Resultat totalt – Vilka är barnen, 2015?

Antal barn

Sex kommuner har inlämnat dokumentation kring barnen i gruppverksamhet för 2015. 119 barn deltog i gruppverksamhet i sex av länets kommuner (tabell 1).

Tabell 1. Antalet barn i gruppverksamhet efter kommuner. 2012–2015 Antal barn.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
Sandviken	25	20	13	5*	63
Gävle	60	61	45	39	205
Söderhamn	16	14	15	21	66
Bollnäs	26	29	40	30	125
Ovanåker	5	5	4	12	26
Ljusdal	19	12	9	12	52
Hudiksvall	3	0	0	0	3
Nordanstig	0	0	6	0	6
Totalt	154	141	132	119	546

*Data för halvår.

Barnens kön

Fler flickor (58 %) än pojkar (42 %) deltog i gruppverksamheterna under 2015. Sammantaget för perioden (2012–2015) finner vi fler flickor än pojkar i gruppverksamheterna. Noteras dock att andelen pojkar har ökat över tid (2012–2015), från 29 till 42 % (tabell 2).

Tabell 2. Kön. 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
Pojke	45	53	51	50	199
	29 %	38 %	39 %	42 %	36 %
Flicka	109	88	81	69	347
	71 %	62 %	61 %	58 %	64 %
Totalt	154	141	132	119	546
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Barnens ålder

För 2015 noteras att 75 % av barnen är mellan 7–12 år och 23 % mellan 13–16 år. Totalt för perioden (2012–2015) finner vi att de flesta barnen är i åldersgruppen 7–12 år (79 %) (tabell 3). Medelåldern på barnen är 11 år (10,60).

Tabell 3. Åldersgrupp. 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
0 - 6 år	0	2	0	1	3
	0 %	1 %	0 %	1 %	1 %
7 - 12 år	115	119	106	89	429
	75 %	84 %	80 %	75 %	79 %
13 - 16 år	24	16	25	27	92
	16 %	11 %	19 %	23 %	17 %
17 - 20 år	15	4	1	2	22
	10 %	3 %	1 %	2 %	4 %
Totalt	154	141	132	119	546
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Hur barnen bor

För 2015 noteras att 27 % av barnen bor växelvis hos mamma/pappa, 22 % med en biologisk förälder + styvförälder och 18 % med en ensamstående mamma (tabell 4).

Tabell 4. Hur bor barnet? 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
Bor med båda föräldrarna	24	14	10	22	70
	16 %	10 %	8 %	18 %	13 %
Bor med förälder + styvförälder	31	28	28	26	113
	20 %	20 %	23 %	22 %	21 %
Bor med ensamstående mamma	43	35	36	20	134
	28 %	25 %	30 %	17 %	25 %
Bor med ensamstående pappa	9	11	9	8	37
	6 %	8 %	7 %	7 %	7 %
Växelvis boende hos mamma/pappa	33	34	32	32	131
	21 %	24 %	26 %	27 %	24 %
Familjehem – släkting placering	5	4	0	0	9
	3 %	3 %	0 %	0 %	2 %
Familjehem - främmande familjehem	6	12	6	11	35
	4 %	9 %	5 %	9 %	7 %
Annor familjesituation	3	3	0	0	6
	2 %	2 %	0 %	0 %	1 %
Totalt	154	141	121	119	535
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Om vi kategoriserar barnens familjeförhållanden 2015 utifrån andel barn som lever med sina båda biologiska föräldrar respektive i andra familjeförhållanden finner vi att 18 % av barnen lever med sina båda biologiska föräldrar. En majoritet av barnen (82 %) lever i splittrade familjer och i andra familjeförhållanden (tabell 5).

Tabell 5. Andel barn i splittrade familjer. 2015. Antal och procent

	Antal	Procent
Bor med båda biologiska föräldrarna	22	18
Andra familjeförhållanden	86	72
Placerad i familjehem eller annan familjesituation	11	9
Totalt	119	100

Rekryteringsvägar

För 2015 erhåller över hälften av barnen (53 %) information om barngruppsverksamheten via socialtjänsten, 21 % via sin släkt, bekanta eller kompisar och 16 % via skolan. Andelen barn som erhållit information från socialtjänsten har ökat mellan perioden 2012–2015, från 39 till 53 % (tabell 6).

Tabell 6. Information om barngruppen. 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015*	
Genom socialtjänsten	56	65	50	55	226
	39 %	50 %	48 %	53 %	47 %
Genom skolan	24	34	23	16	97
	17 %	26 %	22 %	16 %	20 %
Genom min släkt/bekanta/kompisar	43	31	20	21	115
	30 %	24 %	19 %	20 %	24 %
Genom annan	20	1	12	11	44
	14 %	1 %	11 %	11 %	9 %
Totalt	143	131	105	103	482
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

*Bortfall=16.

Skolorna har en nyckelroll, men mäktar ofta inte med. Det kan också vara svårt att få komma in och informera i hälso- och sjukvården.

Grupper 2015

Den vanligaste typen av gruppverksamhet i kommunerna 2015 var ”Barn till separerade föräldrar” (42 barn) följt av grupp för barn med missbruk i familjen (41 barn) (tabell 7).

Tabell 7. Typ av grupp efter kommuner. 2015. Antal.

	Vilken grupp har avslutats				Självkänsla	Tonårsgrupp	Totalt
	Missbruk	Psykisk ohälsa	Bevittnat våld	Barn till separerade föräldrar			
Sandviken	0	0	0	5	0	0	5
Gävle	16	12	7	4	0	0	39
Söderhamn	13	0	0	2	6	0	21
Bollnäs	12	0	0	7	0	11	30
Ovanåker	0	0	0	12	0	0	12
Ljusdal	0	0	0	12	0	0	12
Totalt	41	12	7	42	6	11	119

Beroende på antal gruppleddare med utbildning i olika material kan man starta olika grupper och vara flexibel efter barnens behov. I Bollnäs finns t ex tio utbildade ledare, inom såväl socialtjänsten som skolan och kyrkan som kan erbjuda grupper. Rektorens och kuratorernas inställning är av stor betydelse för rekryteringen, det skiljer mycket mellan skolorna, det gäller såväl de kommunala som de privata. Även engagerade politiker kan ha stor betydelse. Föräldragrupper finns i Gävle, Söderhamn, Bollnäs, Ovanåker och ska starta i Sandviken.

Annat stöd

För 2015 noteras att närmare hälften av barnen (49 %) inte erhåller något annat stöd än från barngruppverksamheten. Detta visar på gruppernas stora betydelse för dessa barn. 21 % erhåller särskilt stöd i skolan och 18 % är aktuella för insatser från socialtjänsten samt 13 % inom BUP (tabell 8).

Tabell 8. Får barnet stöd från någon annan? 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
Nej, ingen annan hjälp	84	67	74	58	283
	55 %	48 %	61 %	49 %	
Ja, hjälp inom socialtjänsten	23	22	21	22	88
	15 %	16 %	17 %	18 %	
Ja, BUP	12	17	14	16	59
	8 %	12 %	11 %	13 %	
Ja, Barnhabiliteringen	2	1	1	2	6
	1 %	1 %	1 %	2 %	
Ja, Stöd i skolan	26	32	22	25	105
	17 %	23 %	18 %	21 %	
Ja, Barn och familjehälsan	7	5	2	4	18
	5 %	4 %	2 %	3 %	
Ja, annan hjälp	19	19	3	7	48
	12 %	14 %	2 %	6 %	
Totalt	154	140	122	119	535

43 % av barnen erhåller en stödinsats utöver barngruppverksamheten och 4 % av barnen har två pågående stödinsatser utöver deltagande i gruppverksamhet. Över tid (2012–2015) noteras att andelen barn som har en stödinsats utöver gruppverksamheten ökat från 35 till 43 % (tabell 9).

Tabell 9. Antal stödinsatser? 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
0	84	68	70	58	280
	55 %	48 %	60 %	49 %	53 %
1	54	55	36	51	196
	35 %	39 %	31 %	43 %	37 %
2	13	13	8	5	39
	8 %	9 %	7 %	4 %	7 %
3	3	5	2	5	15
	2 %	4 %	2 %	4 %	3 %
Totalt	154	141	116	119	530
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Problemen hos barnens föräldrar

De vanligaste problemen hos barnens föräldrar år 2015 är missbruk (50 %), separationskonflikter (45 %) och psykiska problem (21 %) och våld mellan vuxna (8 %). I jämförelse med 2014 har andelen med missbruk i familjen ökat (från 39 till 50 %, tabell 10).

Tabell 10. Problem i familjen. 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
Missbruk	84	70	48	59	261
	57 %	51 %	39 %	50 %	
Psykiska problem	26	18	21	25	90
	18 %	13 %	17 %	21 %	
Våld mellan vuxna i hemmet	16	9	7	10	42
	11 %	7 %	6 %	8 %	
Separationskonflikter	52	61	54	53	220
	35 %	45 %	44 %	45 %	
Andra problem	18	21	24	4	67
	12 %	15 %	20 %	3 %	
Totalt	147	136	122	118	523

Hos 74 % av familjerna förekommer en problematik, i 24 % av familjerna föreligger två samtidiga problem och i 3 % (antal 3) föreligger tre samtidiga problem i familjen (tabell 11).

Tabell 11. Antal problem i familjen. 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
1	107	101	98	88	394
	73 %	74 %	80 %	74 %	75 %
2	32	29	18	28	107
	22 %	21 %	15 %	24 %	20 %
3	7	4	5	3	19
	5 %	3 %	4 %	3 %	4 %
4	1	2	1	0	4
	1 %	1 %	1 %	0 %	1 %
Totalt	147	136	122	119	524
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

I genomsnitt har barnen 1,29 problem i familjen (2015).

Under år 2015 har 41 % av barnen deltagit i gruppverksamhet ”Barn till separerade föräldrar” och 40 % i gruppverksamhet ”Barn till missbrukande föräldrar”. I jämförelse med 2014 har andelen barn i gruppverksamhet för barn till missbrukande föräldrar ökat från 27 till 40 % (tabell 12).

Tabell 12. Vilken grupp har barnet avslutat? 2012–2015. Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015*	
Barn till missbrukande föräldrar	72	53	34	41	200
	47 %	38 %	27 %	40 %	38 %
Psykisk ohälsa	12	8	15	12	47
	8 %	6 %	12 %	12 %	9 %
Bevittnat våld i familjen	16	3	3	7	29
	10 %	2 %	2 %	7 %	6 %
Barn till separerade föräldrar	42	69	55	42	208
	27 %	49 %	43 %	41 %	40 %
Barn i familjehem	0	8	0	0	8
	0 %	6 %	0 %	0 %	2 %
Missbruk samt psykisk ohälsa hos föräldrar	12	0	0	0	12
	8 %	0 %	0 %	0 %	2 %
Annann grupp	0	0	21	0	21
	0 %	0 %	16 %	0 %	4 %
Totalt	154	141	128	102	525
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

*Bortfall=17.

Tidigare deltagande i grupp

För barn i gruppverksamheter under 2015 noteras att mer än hälften (66 %) aldrig tidigare har gått i grupp. Av de barn som tidigare har deltagit i gruppverksamhet har de flesta av barnen gått i grupp ”Barn till missbrukande föräldrar” (tabell 13).

Tabell 13. Har barnet tidigare gått i grupp? Antal och procent.

	År				Totalt
	2012	2013	2014	2015	
Nej, aldrig tidigare gått i grupp	110	100	88	79	377
	72 %	72 %	72 %	66 %	
Ja, grupp Missbruk	29	17	20	25	91
	19 %	12 %	16 %	21 %	
Ja, grupp Psykisk ohälsa	2	8	2	3	15
	1 %	6 %	2 %	3 %	
Ja, grupp Bevitnat våld	6	2	1	3	12
	4 %	1 %	1 %	3 %	
Ja, grupp Barn till separerade föräldrar	5	13	12	11	41
	3 %	9 %	10 %	9 %	
Annat grupp	4	6	1	1	12
	3 %	4 %	1 %	1 %	
Totalt	153	138	122	119	532

Avslutningsvis finner vi att majoriteten av barnen (75 %) skulle kunna rekommendera en kompis att delta i en gruppverksamhet.

Resultat – hur upplever barnen gruppverksamheten, 2015?

Mer än hälften (61 %) av barnen anser att gruppen har varit till *mycket god hjälp*, vi finner bl.a. att 73 % av barnen anser att det har varit mycket bra att *träffa andra barn* med liknande erfarenheter (tabell 14).

Tabell 14. Om att gå i gruppen. 2015. Procent.

	Instämmer inte alls	2	3	4	Instämmer helt
Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp	0	2	13	24	61
Jag har blivit lyssnad till i gruppen	0	1	9	13	77
Det har varit bra att träffa andra med liknande erfarenheter	1	1	8	17	73

Som exempel noterar vi att 32 % (betyg 5) *instämmer helt* i att de nu vet mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld. 41 % av barnen *instämmer helt* i att de lättare kan uttrycka sina känslor (tabell 15).

Tabell 15. Efter gruppen. Procent.

	Instämmer inte alls	2	3	4	Instämmer helt
Nu vet jag mer om missbruk m.m.*	7	10	25	26	32
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu**	12	10	22	28	27
Nu har jag lättare att be om hjälp	5	9	20	28	38
Jag kan lättare uttrycka mina känslor**	3	9	19	28	41
Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver	8	10	27	29	26
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar	6	10	26	26	32

*Bortfall=6 **Bortfall=1.

Vid en sammanställning, i fallande skala, av medelvärden (skala 1–5) kring barnens upplevelser av gruppverksamheten under 2015 finner vi att det högsta medelvärdet (mest nöjd) rör upplevelsen av att ha *blivit lyssnad till i gruppen* (4,67) följt av upplevelsen av att ha *träffat andra barn med liknande erfarenheter* (4,61). I jämförelse mellan 2014 och 2015 noteras att det totala medelvärdet har förbättrats (+0,12). I övrigt finner vi att medelvärdet har förbättrats i upplevelsen av att *lättare kunna uttrycka känslor efter gruppen* (+0,27) samt att *ha blivit lyssnad till i gruppen* (+0,24, tabell 16).

Tabell 16. Sammanställning medelvärden. Skala 1 – 5. 1 = mycket dåligt, 5 = mycket bra. 2014 och 2015. Medelvärde.

	2015 Medelvärde	2014 Medelvärde	Förändring 2014/2015
Jag har blivit lyssnad till i gruppen	4,67	4,43	+0,24
Det har varit bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter	4,61	4,50	+0,11
Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp	4,45	4,28	+0,17
Jag kan lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen	3,97	3,70	+0,27
Nu har jag lättare att be om hjälp när jag behöver det	3,84	3,70	+0,14
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar	3,68	3,54	+0,14
Nu vet jag mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld mellan vuxna	3,66	3,59	+0,07
Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver	3,56	3,58	- 0,02
Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu	3,49	3,49	0
Totalt medelvärde	3,99	3,87	+0,12

DEL 2. Öppna frågor – Barnens åsikter 2015

Barnen fick i slutet av enkäten skriva ner sina upplevelser av gruppverksamheten.

Vad är du mest nöjd med?		
Tryggheten	När det var familjeträff	Vet mer och att jag har fått nya kompisar
Fått nya vänner!	Man lär sig om missbruket och hur det är i gruppen med de andra barnens familjer	Kunskap om alkoholismen, inser verkligen att fler är i samma sits. Höra andras upplevelser och att man kan känna igen sig eller förstå fast i ett annat sammanhang
Dom lyssnade bra. Det kändes tryggt.	Jag är nöjd med att jag har kunnat berätta mycket mer om mamma	Känner mig mindre ensam och jag vet att det finns andra ungdomar som är i min situation
Den har varit bra för att man får ut känslorna	Jag har lärt mig mer om droger	Kan prata mer med mamma och hennes man
Att träffa en vuxen som förstår och lyssnar	Att veta att jag inte är ensam och att kunna prata om min missbrukande förälder i trygghet	Att veta att jag inte är själv om det
Att prata med andra barn. Jag har öppnat upp och vuxit mycket mer	Att själv få lära sig att det inte är ens eget fel	Att träffa andra barn som mår likadant och Familjeträffen.
Att man fått lära sig att känna sig trygg i sig själv	Att man kan prata med några vuxna, och om sina känslor. Det är lättare att rita upp sina känslor	Att man kan prata om vad som helst utan att någon säger något.
Att ha en fast tid i veckan som man får prata ut.	Att jag vet att jag inte är ensam med mina problem	Att man fick lära sig mer om självkänsla och självförtroende och bli tryggare i sig själv
Att dela erfarenheter. Med andra som varit med om samma sak.	Att få prata och träffa andra som har det likadant.	Att bli förstådd när jag blir ledsen.
Att alla var snäll och gjorde mig glad	Att andra känner samma, att andra också har föräldrar som är sura och skriker.	Att få träffa andra barn med samma problem
Alla kompisar som man får, och ledarna såklart.	Att alla hade varit med om samma sak och att alla förstod	Att få prata om och lyssna på känslor
1. Träffa andra människor. 2. Får prata om saker som. 3. Måla, Leka och fika	Alltihopa! Bra fika, bra lekar (familjen spring), roligt gäng	Att träffa folk med samma problem som förstår och som är lätta att prata med
Jag har lärt mig mer om känslor	Jag tycker det är skönt att prata av sig	Jag är nöjd med allt speciellt ledarna av gruppen och att alla lyssna och förstod

Vad skulle kunna vara bättre?		
Mer film	Mer lekar	mer mackor
Lite mer tid	Lyssna mer på varandra	Längre tid. Det har varit extremt trevligt
Ett riktigt djur som ingen är allergisk emot	Fler "pass" och eller längre pass. Längre terminer	Leka mera
Den skulle kunna vart längre	Det hade gärna fått varit lite mer barn	Det hade varit längre och mer lekar
Att man lyssnar och tar till sig tillsägelser	Att vi slutar 18.00 istället för 16.30	Dela upp uppgiften typ 1. Bilden förklaring 2. Fika/ tänka 3. Diskussion. Att man kanske inte skulle sitta stilla så länge utan sitta/leka
Att det bara är killar	Att det håller på längre och fler dagar i veckan	Att det skulle varit fler personer. Fler killar. Jobba mer med djur. Vi borde ha kollat mer på film

Har du något mer att säga?		
AJ! JAG VILL GÅ PÅ BIG IGEN!	Att jag inte tycker att vi borde ha budskapsbilderna	Det har varit jättebra
Att detta är ett bra ställe	Att jag mår mycket bättre efter gruppen	Gott fika
Att jag får träffa gruppledarna		

DEL 3. Kommunredovisning 2015 ¹

Följande avsnitt redovisar resultatet uppdelat på de sex kommunerna.

Den vanligaste typen av gruppverksamhet i kommunerna 2015 var ”Barn till separerade föräldrar” (42 barn). Gävle, Söderhamn och Bollnäs har haft grupp för ”Barn till missbrukande föräldrar”. Gävle har haft grupp för ”Barn som bevittnat våld” samt grupp för ”Barn till föräldrar med psykisk ohälsa”. För 2015 totalt noteras fler barn i gruppverksamhet för barn till missbrukande föräldrar i jämförelse med 2014 (inom parantes) (tabell 21).

Tabell 21. Antal barn i gruppverksamhet efter kommun 2015. 2014 inom parantes. *

	Missbruk	Psykisk ohälsa	Bevittnat våld	Barn till separerade föräldrar	Annan grupp	Totalt 2015
Sandviken	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (9)	0 (0)	5**
Gävle	16 (11)	12 (14)	7 (3)	4 (17)	0 (0)	39
Söderhamn	13 (15)	0 (0)	0 (0)	2 (0)	0 (0)	15
Bollnäs	12 (5)	0 (1)	0 (0)	7 (19)	0 (15)	19
Ovanåker	0 (0)	0 (0)	0 (0)	12 (4)	0 (0)	12
Ljusdal	0 (3)	0 (0)	0 (0)	12 (6)	0 (0)	12
Nordanstig	(0)	(0)	(0)	(0)	(6)	0
Totalt	41 (34)	12 (15)	7 (3)	42 (55)	0 (21)	102

*Bortfall=17 **Data halvår.

I Söderhamn (10,90) och Gävle (10,59) var barnen i grupp i genomsnitt 11 år. I jämförelse mellan 2014 och 2015 föreligger samma genomsnittsålder (11 år) i länet (tabell 22).

Tabell 22. Ålder, sex kommuner. 2015 jämfört 2014. Ålder (medelålder).

	Medelålder 2015	Antal 2015	Medelålder 2014
Sandviken	7,80	5	10,46
Gävle	10,59	39	9,96
Söderhamn	10,90	21	10,07
Bollnäs	11,97	30	11,82
Ovanåker	8,92	12	8,75
Ljusdal	9,50	12	11,00
Totalt	10,60	119	10,63

I jämförelse mellan 2014 och 2015 totalt (se procent inom parantes) har andelen pojkar i gruppverksamhet ökat (från 39 till 42 %). I Gävle har andelen pojkar ökat från 40 till 49 % och i Söderhamn från 40 till 43 % (tabell 23).

¹ Observera att det är vanskligt att jämföra mellan kommuner pga. den ojämna fördelningen av antalet barn.

Tabell 23. *Kön, sex kommuner. 2015. 2014 procent inom parantes. Antal och procent.*

	Kön barn		Totalt
	Pojke	Flicka	
Sandviken	3	2	5
	60 % (31)	40 % (69)	100 %
Gävle	19	20	39
	49 % (40)	51 % (60)	100 %
Söderhamn	9	12	21
	43 % (40)	57 % (60)	100 %
Bollnäs	10	20	30
	33 % (38)	67 % (62)	100 %
Ovanåker	3	9	12
	25 % (0)	75 % (100)	100 %
Ljusdal	6	6	12
	50 % (44)	50 % (56)	100 %
Totalt	50	69	119
	42 % (39)	58 % (61)	100 %

För 2015 noteras att i Gävle bor 12 barn hos ensamstående mamma och 14 barn i växelvis boende och i Bollnäs 9 barn hos båda biologiska föräldrarna och 9 barn hos en förälder samt styvförälder (tabell 24).

Tabell 24. *Hur bor barnet? Sex kommuner. 2015. Antal.*

	Hur bor barnet?						Totalt
	Båda föräldrar	Förälder + styvförälder	Ensamstående mamma	Ensamstående pappa	Växelvis boende	Familjehem	
Sandviken	0	1	0	0	4	0	5
Gävle	5	7	12	1	14	0	39
Söderhamn	2	5	2	4	0	8	21
Bollnäs	9	9	3	3	3	3	30
Ovanåker	0	3	2	0	7	0	12
Ljusdal	6	1	1	0	4	0	12
Totalt	22	26	20	8	32	11	119

I alla kommuner var de flesta barn i åldern 7–12 år. I jämförelse mellan 2014 och 2015 (2014 se parantes) noteras en viss ökning av andelen barn 13–16 år (från 19 till 23 %) (tabell 25).

Tabell 25. Åldersgrupp. 2015. 2014 procent inom parantes. Antal och procent.

	Åldersgrupp				Totalt
	0 - 6 år	7 - 12 år	13 - 16 år	17 - 20 år	
Sandviken	1	4	0	0	5
	20 % (0)	80 % (77)	0 % (15)	0 % (8)	100 %
Gävle	0	30	8	1	39
	0 % (0)	77 % (87)	21 % (13)	3 % (0)	100 %
Söderhamn	0	16	5	0	21
	0 % (0)	76 % (93)	24 % (7)	0 % (0)	100 %
Bollnäs	0	16	13	1	30
	0 % (0)	53 % (65)	43 % (35)	3 % (0)	100 %
Ovanåker	0	12	0	0	12
	0 % (0)	100 % (100)	0 % (0)	0 % (0)	100 %
Ljusdal	0	11	1	0	12
	0 % (0)	92 % (78)	8 % (22)	0 % (0)	100 %
Totalt	1	89	27	2	119
	1 % (0)	75 % (80)	23 % (19)	2 % (1)	100 %

De flesta av barnen i Ovanåker (67 %), Gävle (65 %) och i Söderhamn (63 %) erhöll information om gruppverksamheten via socialtjänsten.. I Bollnäs och Ljusdal erhöll 33 % av barnen information via skolan (tabell 26).

Tabell 26. Information om barngruppen. 2015. 2014 inom parantes. Antal och procent.*

	Information om barngruppen				Totalt
	Genom socialtjänsten	Genom skolan	Genom min släkt/bekanta/kompisar	Genom annan	
Sandviken	0	0	2	3	5
	0 % (0)	0 % (0)	40 % (100)	60 % (0)	100 %
Gävle	22	1	9	2	34
	65 % (65)	3 % (5)	26 % (27)	6 % (3)	100 %
Söderhamn	10	1	2	3	16
	63 % (30)	6 % (10)	13 % (20)	19 % (40)	100 %
Bollnäs	12	10	5	3	30
	40 % (26)	33 % (45)	17 % (16)	10 % (13)	100 %
Ovanåker	8	2	2	0	12
	67 % (67)	17 % (0)	17 % (0)	0 % (33)	100 %
Ljusdal	3	2	1	0	6
	50 % (56)	33 % (33)	17 % (0)	0 % (11)	100 %
Totalt	55	16	21	11	103
	53 % (48)	16 % (22)	20 % (19)	11 % (11)	100 %

* Bortfall = 16.

I Söderhamn (1,14) och Ljusdal (0,75) har barnen i genomsnitt en ytterligare stödinsats förutom barngruppsverksamheten. I jämförelse mellan 2014 och 2015 har andelen barn med andra stödinsatser ökat i tre av sex kommuner (Söderhamn, Bollnäs, Ljusdal) (tabell 27).

Tabell 27. Får barnet stöd från någon annan? 2015 jämfört 2014. Medelvärde.

Kommun	2015		2014
	Medelvärde stödinsatser	Antal	Medelvärde stödinsatser
Sandviken	1,00	5	1,33
Gävle	0,56	39	0,56
Söderhamn	1,14	21	0,53
Bollnäs	0,53	30	0,40
Ovanåker	0,0	12	0,0
Ljusdal	0,75	12	0,56
Total	0,64	119	0,50

De flesta av barnen i Söderhamn (80 %) och hälften av barnen i Gävle (49 %) och Bollnäs (53 %) uppger missbruksproblem i familjen. Vidare uppger 41 % av barnen i Gävle förekomsten av psykiska problem i familjen (tabell 28).

Tabell 28. Problem i familjen. Totalt, 2015. Antal och Procent.*

	Problem					Totalt
	Missbruk	Psykiska problem	Våld mellan vuxna i hemmet	Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens	Andra problem	
Sandviken	0	0	0	5	0	5
	0 %	0 %	0 %	100 %	0 %	
Gävle	19	16	8	11	1	39
	49 %	41 %	21 %	28 %	3 %	
Söderhamn	16	4	0	3	0	20
	80 %	20 %	0 %	15 %	0 %	
Bollnäs	16	5	1	11	3	30
	53 %	17 %	3 %	37 %	10 %	
Ovanåker	2	0	0	12	0	12
	17 %	0 %	0 %	100 %	0 %	
Ljusdal	6	0	1	11	0	12
	50 %	0 %	8 %	92 %	0 %	
Totalt	59	25	10	53	4	118

* Bortfall = 1.

Nedanstående tabell redogör för medelvärdet utifrån barnens bedömningar i enkäten om värdet med att gå i gruppen, ju närmare värdet 5,0 desto bättre ”betyg”. Som exempel, finner vi att barnen som gått i grupp i Sandviken 2015 har gett värdet 4,40 rörande frågan ”Jag har blivit lyssnad till i gruppen”, notera även kolumnen för 2014 då värdet på samma fråga var 3,67, vilket alltså innebär ett klart förbättrat värde i jämförelse mellan 2014 och 2015 (tabell 30).

Tabell 29. Om att gå i gruppen. 2015 jämfört 2014. 1 = Mycket dåligt, 5 = Mycket bra. Medel.

Kommun	Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp		Jag har blivit lyssnad till i gruppen		Det har varit bra att träffa andra barn med liknande erfarenheter	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Sandviken	3,80	4,33	4,40	3,67	4,00	3,67
Gävle	4,54	4,56	4,64	4,58	4,56	4,62
Söderhamn	4,76	4,80	4,86	4,93	4,81	5,00
Bollnäs	4,33	3,75	4,70	4,13	4,60	4,28
Ovanåker	4,42	3,75	4,75	3,75	4,75	4,00
Ljusdal	4,17	4,78	4,42	4,78	4,50	4,78
Totalt	4,45	4,28	4,67	4,43	4,61	4,50

Vi finner, till exempel, att barnen som gått i grupp i Söderhamn har gett ett mycket gott betyg (4,47) rörande frågan ”Nu vet jag mera missbruk...”. Samt att man upplever att det efter gruppen har blivit lättare att säga vad man tycker till sina föräldrar (3,90), vilket är ett förbättrat värde i jämförelse med 2014 (3,53) (tabell 31).

Tabell 30. Efter gruppen. 2015 i jämfört med 2014. 1 = Mycket dåligt, 5 = Mycket bra. Medel.

Kommun	Vet mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld mellan vuxna		Lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu		Lättare att be om hjälp när jag behöver det		Lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen		Tänker mer på mig själv och vad jag behöver		Lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar	
	- 15	- 14	- 15	- 14	- 15	- 14	- 15	- 14	- 15	- 14	- 15	- 14
Sandviken	3,20	2,00	3,00	2,33	3,60	3,33	3,60	3,00	2,60	2,67	4,40	4,00
Gävle	3,72	3,88	3,92	3,87	4,08	4,04	4,05	4,16	3,56	3,82	3,77	3,80
Söderhamn	4,47	4,53	3,90	3,53	4,38	3,80	4,48	3,93	4,19	4,27	4,05	4,00
Bollnäs	3,27	3,08	2,80	3,05	3,30	3,40	3,53	3,20	3,30	3,08	3,33	3,20
Ovanåker	4,00	3,75	3,08	3,50	3,50	3,75	4,00	3,50	3,17	3,50	3,58	3,50
Ljusdal	3,33	3,67	3,75	3,78	3,92	3,44	4,08	3,78	3,92	3,50	3,42	3,22
Totalt	3,66	3,59	3,49	3,49	3,84	3,70	3,97	3,70	3,56	3,58	3,68	3,54

Sammanfattning

Barnstödsgrupperna i de flesta av Gävleborgs kommuner är idag en etablerad verksamhet. Samtidigt finns det ett ständigt behov av att informera, dels internt inom socialtjänsten, dels externt gentemot skolor, hälso- och sjukvård mm om att denna möjlighet att få stöd finns för barn i utsatta situationer. Socialtjänsten är den vanligaste rekryteringsvägen, vilket visar på ett kontinuerligt behov av att informera externt t ex via skolan.

Sedan 2013 är det många barn som gått i grupp för barn till separerade föräldrar. 2015 utgjorde dessa 41 %. Barn som 2015 gick i grupp för barn till missbrukande föräldrar, som är den grupp som funnits längst, är dock lika många (40 %). Oberoende av i vilken grupp man går kan det visa sig att det också finns annan problematik med i bilden. Missbruk hos förälder är det problem som flest barn uppger förekommer i deras familj (50 %), följt av separationskonflikter (45 %).

Alla grupper kan inte starta varje år i alla kommuner, ibland förekommer väntetid, barnen får då individuellt stöd i väntan på att en grupp ska komma igång. För hälften av barnen var stödgruppen det enda stöd de fick 2015, en del barn har dock fått stöd även på annat sätt t ex i skolan, av socialtjänsten eller BUP.

Det var fler barn som 2015 levde med båda sina biologiska föräldrar (18 %) jämfört med 2014 (8 %). Andelen barn som bodde växelvis hos sina föräldrar har ökat från 2012 till 2015 (från 21 % till 27 %), medan barn som bodde med en ensamstående mamma har minskat under samma period (från 28 till 17 %). Andelen barn som bodde med en förälder och en styvförälder var ungefär densamma 2012-2015. Flickorna har under den tid vi följt upp verksamheten varje år varit i majoritet i grupperna, men andelen pojkar har ökat från 2012 till 2015 (från 29 % till 42 %). Andelen barn i åldern 7–12 år var 2015 75 %. Medelåldern var 11 år.

Att verksamheten är betydelsefull för de barn som deltar visar de höga betyg som barnen ger den. Barnen tycker över lag att gruppen varit till stor hjälp. Det man är allra mest nöjd med är att bli lyssnad på och att få träffa andra barn med liknande erfarenheter. Det är tydligt att barnen tycker att gruppen varit till stor hjälp.

Bilaga 1. Enkät för barn och ungdomar

Vi vill gärna veta vad Du har tyckt om att gå i grupp. Detta hjälper oss att förbättra vårt arbete.

1) Pojke eller flicka? ☐ Pojke ☐ Flicka	2) Hur gammal är du? Ålder: <input type="text"/>
3) Hur bor du? ☐ Bor med båda mina föräldrar ☐ Bor med en förälder + styvförälder ☐ Bor med ensamstående mamma ☐ Bor med ensamstående pappa ☐ Bor växelvis hos mina föräldrar ☐ Bor i familjehem – hos släktingar ☐ Bor i familjehem – hos andra vuxna ☐ Annat boende	4) Hur fick du/ni i familjen reda på barngruppen? ☐ Genom socialtjänsten ☐ Genom skolan ☐ Genom min släkt/bekanta/kompisar Genom annan – vilken då? <input type="text"/>
5) Får du hjälp från någon annan? (flera alternativ) ☐ Nej, ingen annan hjälp ☐ Ja, annan hjälp inom socialtjänsten ☐ Ja, BUP (Barnpsykiatrien) ☐ Ja, Barnhabiliteringen ☐ Ja, stöd i skolan ☐ Ja, Barn och Familjehälsan Annan hjälp – från vem? <input type="text"/>	6) Vilka problem finns i din familj? (flera alternativ) ☐ Missbruk (t.ex. dricker för mycket, drogar) ☐ Psykiska problem ☐ Våld mellan vuxna i hemmet ☐ Föräldrar som skiljt sig och inte kommer överens ☐ Andra problem
7) Vilken grupp har du just avslutat? ☐ Missbruk ☐ Psykisk ohälsa ☐ Upplevt våld ☐ Barn till separerade föräldrar Annan grupp – vilken då? <input type="text"/>	8) Har du tidigare gått i grupp? (fler alternativ) ☐ Nej, har aldrig tidigare gått i grupp ☐ Ja, grupp Missbruk ☐ Ja, grupp Psykisk ohälsa ☐ Ja, grupp Upplevt våld ☐ Ja, grupp Barn till separerade föräldrar ☐ Ja, annan grupp
9) Går din manna/pappa/styvförälder i grupp nu? ☐ Nej ☐ Ja, föräldragrupp, på samma ställe som jag ☐ Ja, grupp för föräldrar på annat ställe ☐ Vet ej	

Om att gå i gruppen

Här kommer ett antal påståenden. Håller du med om påståendet eller inte, så talar du om detta via att kryssa i rutorna.

10) Jag tycker att gruppen har varit till god hjälp. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt
11) Jag har blivit lyssnad till i gruppen. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt
12) Det har varit bra att träffa andra barn/ungdomar med liknande erfarenheter. ☐ Instämmer inte alls ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ Instämmer helt

Efter gruppen

13) Nu vet jag mera om missbruk/psykisk sjukdom/våld eller konflikter mellan vuxna.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

14) Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina föräldrar nu

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

15) Nu har jag lättare att be om hjälp när jag behöver det.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

16) Jag kan lättare uttrycka mina känslor efter att jag gått i gruppen.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

17) Jag tänker mer på mig själv och vad jag behöver.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

18) Jag har lättare att säga vad jag tycker till mina kompisar.

Instämmer inte alls 2 3 4 Instämmer helt

19) Kan Du tänka dig att tipsa en kompis om att gå i grupp?

Ja Nej Vet ej

Skriva fritt

Här får du skriva fritt om vad du tyckte var bra med att gå i grupp och vad som du skulle vilja ändra på.

20) Vad är Du mest nöjd med när det gäller att gå i gruppen?

21) Vad skulle kunna vara bättre med gruppen?

22) Har Du något mer som du vill säga?

Tack för dina svar!

Att öka kunskapen om barnen i gruppverksamheter 2015

Beställ arbetsrapporten från:
gunilla.blom.lundqvist@regiongavleborg.se
FoU Vårld – Region Gävleborg
Gävle sjukhus, ingång 11
801 87
Tel: 026-65 02 68